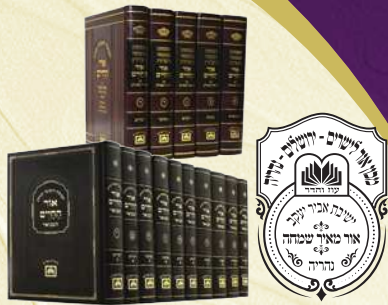

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

בפירושו על הפסוק (כו, יג): "לְזַרֵּחַ מִשְׁפַּחַת הַזֹּרָחִי לְשֹׂאֵל מִשְׁפַּחַת הַשְּׂאֹלִי" מתייחס האור החיים לעובדה המובאת בחז"ל (סנהדרין פב, ב) כי שאול המדובר הינו זמרי בן סלוא, ואם כן תמה רבנו - מדוע הזכירה התורה הקדושה את שמו של אותו רשע?

בהקשר זה מביא האור החיים את דברי הגמרא (יומא לח, ב) המסיקים מלשון הפסוק (משלי י, ז): "וְשֵׁם רָשָׁעִים יִרְקָב" כדלהלן: "רקביבות תעלה בשמותן, דלא מסקינן בשמייהו", היינו שאין לאדם לקרוא לבנו בשמו של אדם רשע, ועל ידי ההימנעות מכך יירקב זכרו ואף בשמו יעלה רקבון.

יתירה מכך מובא בגמרא (שם) מעשה בילד שנקרא 'דואג', כשמו של דואג האדומי שהיה רשע, וגורלו האכזר הסתיים בכל שאכלתו אמו בעת הרעב הגדול בירושלים. וכעין זה כתב החתם סופר (ח"ד אבה"ע סי' כב) אודות קורח, אשר נקרא כשם אחד מאלופי עשיו וראה מה עלתה בו באחריתו.

שם מסוים שבאופן תמוה ומגוחך היה בתקופות מסוימות מקובל בקרב הרחוקים מדבר ה', הוא השם 'נמרוד', ודנו אחרוני זמננו כיצד יש למוהל לנהוג במידה והאב מתעקש לקרוא לבנו בשם זה.

התייחסות מעניינת לכך מצאנו בספר תורת חיים, על המחלוקת המובאת בגמרא (עירובין נג, א) לגבי נמרוד - האם שמו היה נמרוד או אמרפל, עיי"ש. על פי זה, כתב בתורת חיים, יש להכריע אם ניתן לקרוא לילד בשם זה, שהרי לדעה שאין זה שמו של אותו רשע אלא אמרפל היה נקרא, אם כן אין בכך איסור.

תשובה מעניינת השיב בענין זה הר"ק ה'ברכת אברהם' מסלונים, לאדם שהתקרב לדרך התורה והתבייש בשמו 'נמרוד'. אותו אדם ביקש לעשות 'שינוי השם', ונועץ ברבי באשר לשם החדש בו יבחר.

לרבי לא נדרש כי אם רגע כמימריה, ותשובתו ניתנה על אתר: 'תחליף לשם שי'.

חישוב שערכו החסידים לאחר מכן, העלה כי השם 'נימרוד' בכתוב מלא - עולה בגימטריה 'שי'.

שולחן שבת עם האור החיים

'משעמם' פסק יענקי ודפדף לעמוד הבא. 'לא מעניין' חרץ ועבר הלאה.

'לא ולא' הבהיר לסוכן הנסיעות בטון שאינו משתמע לשתי פנים, 'אני מחפש משהו מרגש, מסעיר, יוצא דופן'.

חיוו של יענקי התחילו דווקא כמו כולם. אכלוס קצר-טווח בתינוקיה במעייני הישועה לצד אספסוף צווחני כמותו, מעון מעט מוזנח בפאתי בני ברק, טקס הכנסה לחיידר וליקוק דבש מעל האותיות הקדושות ובכיתות הגבוהות סדרי לימוד סטנדרטיים וכמה מבחנים בהם לעתים הצליח ולעתים כשל.

אי שם בשלהי הילדות, או תחילת גיל הטיפש-עשרה, תלוי בנקודת המבט, גילה יענקי כי הוא שונה. הוא גילה זאת בעצמו, ובדרך מאתגרת ומסתכלת גילה זאת גם להוריו ומחנכיו, המשגיחים ובעצם הסביבה כולה.

'אנטי ממסדי' כינה אותו המשגיח בתסכול.

'בעל חשיבה עצמאית' ניסה האב לרכך את האבחנה.

'בן סורר ומורה' הקצין המשגיח, ואילו האב המיוסר ניסה בכל זאת למצוא את הפוטנציאל המבטיח, להיתפס לכל אותן מעשיות על גדולי ישראל שרדפו בצעירותם אחר אווירים ולבסוף דבקו בגמרא והיא הפכה למשוש חייהם.

אפס, משהו לא עבד.

יענקי אכן רדף אחר אווירים, תוך שהוא מעניק לכך פרשנות ענפה ויצירתית במושגים בני זמנו. את זמנו כילה במשיכת זנבות סוסים בהפגנות אלימות, בעבודות מזדמנות מהצד שאין להן ולכבוד עצמי מאום, בהתקוטטות חסרת תכלית עם צוות הישיבה ובהצקה בלתי פוסקת לאחים וחברים.

רק החלק של הדביקות בגמרא והחזרה למוטב, כך נראה, פחות התממש אצלו.

'אני בן שמונה עשרה' פיוז לעצמו יענקי כשהתרגשות מרגדת בגורנו ומציפה את כל חדרי לבו, 'אני עצמאי'.

ניסיונות אביו להסביר לו כי מבחינת התורה הוא עצמאי ועומד מיום היותו בן שלש עשרה, כמו גם הזכרת העובדה שהעצמאות המדוברת מחייבת אותו לא פחות מכפי שהיא מעניקה לו בחירה חופשית, חלפו לצד אוזו ונחתו ארצה באוושה דקה.

'אני עצמאי!' התריס והכריז בפני כל מי שניאות לשמוע, ואלו מצדם תהו בינם לבין עצמם מתי הוא לא היה כזה.

ביום בהיר נטל יענקי מזוודה, צרר את מטלטליו הספורים וארז בצקלוננו הדמיוני את עצמאותו הנפוחה והופיע בפתחה של סוכנות טיולים

ונסיעות לחו"ל.

'מה הטיול הכי מקורי שאתם יכולים להציע לי?' פניו הנרגשות וערמת המזמנים שחסך במשך שנים והונחה בחבטה קלה על השלחן הבהירו לסוכן הנסיעות כי הוא רציני, ויותר מכך - כי אף רעיון שגרתו לא יעלה על הדעת. 'כמו כולם?' התזיבבו, 'טיול שהפך לחובה לכל אחד, באמת?' אצבעו נחה מבלי משים על הגלובוס הקטן שניצב על השלחן, הוא גלגל בהיסח הדעת את כדור הארץ המיניאטורי ואז זה הכה בו.

'מסע סביב לעולם?' הסוכן היה בטוח שמדובר במטאפורה כלשהי, משל, הגדרה רחבה הנועדה לקרב את הדברים אל השכל ולהבהיר שהטיול אמור לכלול הכל כולל הכל. אך לא. 'יענקי חפץ באמת ובתמים להקיף את העולם, פשוט כמשמעו.

'אין לנו טיול כזה' הסוכן משך בכתפיו, כשהוא תוהה היכן היו הוריו של הנער כשגדל ואין זה שהם נותרו שפויים למול יצרן הגחמות הניצב מולו. אך לא איש כיענקי יוותר.

לבד, בדרך תחתית ותוך הסתמכות מוחלטת על טרמפים וחאפרים למיניהם, החל יענקי את מסעו המסורתי ובמפתיע אפילו הצליח בכך.

הפלגה שקטה בספינת משא שיצאה מנמל אשדוד סימנה את תחילתו של טיול, ומכאן והלאה החלה מסכת ארוכה ובעיקר הרפתקנית שכללה היטלטלות מלווה בחילה על דבשתו של גמל במדבר סהרה; ניסיון עיקש להיחלץ מלפיתתו של נחש אנקונדה אימתני ביער גשם עלום שם בדרום אמריקה; ימים מספר בשבי אצל בני שבט נידח שלא פירשו כראוי את שפתו והוא היה נראה להם מתאים בהחלט לשמש כמנה מרכיית בארוחת צהרים ועוד כיד הדמיון הטובה.

'הגעתי?!' הוא ניצב כעבור שנה אי שם בפאתי בני ברק, מנגב גלי זיעה ממצחו ומתקשה להאמין בכך. 'תם ונשלם' פיוז לעצמו, 'ואין יותר מושלם' המשיך בחרוז צולע.

'צענטער!' הקריאה תפסה אותו באחת, קוטעת את הרהוריו, 'מנחה, נו' זירז אותו יהודי נמוך קומה בעל קול צרוד.

מה שלא עשו שיחות המשגיח ואזהרות ההורים, סדרות חינוך נוקשות ולהיפך, שמאל דוחה וימין מקרבת ועוד כהנה וכהנה, עשתה הפנייה התמימה הזו. 'מנחה?' הלה שם לב שהוא נטוע במקומו יותר מדי זמן וטפח על שכם בחוסר נימוס, 'נו, ר' איד, אתה נכנס?'

דקות ספורות לאחר מכן פרק יענקי את התרמיל בבית הוריו, נפל באחת על כתף אביו והקרח נשבר באחת. לתהיית אביו בנוגע למכלול הנסיבות שהביאו אותו הנה, לרגע המרגש אך עם

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

ועובדה זו היא הגורמת להן להסתלק מן העולם בצעירותן.

בין משפחות שבט יששכר אותן מונה התורה הקדושה בפרשת פנחס נאמר (כו, כג): "לִפְנֵי מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי", ועל כך תמה האור החיים הקדוש: "יֵשׁ לְהַעִיר, לְמַה הוֹסִיף אוֹת שְׂאִינָה נִמְנִית מֵאוֹתֵינוּ הַשֵּׁם, שֶׁהִיא לוֹ לומר מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי".

בתשובתו מלמדנו האור החיים אורחות חיים ומאלפנו בינה בכל הנוגע לשמירת הלשון, ואלו דבריו:

"אַל, רְמֵז לְשָׂר מַעֲלוֹת הַמְנוּגִיִּים שֵׁם בַּמִּיחָ [היינו ארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם (אבות ו, ה)], שֶׁהֵם מַעֲוֹט שִׁיחָה מַעֲוֹט שְׁחוֹק וְשָׂר הַעֲנָפִים הַדּוֹמִים לָאֵל. וְהוּא אוֹמְרוֹ 'לִפְנֵי מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי', פְּרוּשׁ, 'פּוֹנִי' הוּא לְשׁוֹן פֶּה, וְהוֹסִיף לוֹ אוֹת ו' שֶׁהוּא סוֹד עֵץ חַיִּים שֶׁהוּא עוֹסֵק בָּהּ יָתֵר עַל שָׂר הַפִּיּוֹת... גַּם רְמֵז בְּסִמְכּוֹת אוֹת הָא"ו לְאוֹת הָא"ל לומר סוד חֲבוּר הַמַּדּוֹת בְּאַמְצָעוֹת עֵסֶק הַתּוֹרָה, וְאוֹמְרוֹ 'מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי', פְּרוּשׁ, שֶׁצִּדִּיק לְפָנוֹתוֹ מְמוֹתָרוֹת הַמְרוֹגְשׁוֹת, גַּם מִהַשְׁחֹק וּמִדְּבָרִים בְּטִלִּים, כִּי הֵם מוֹנְעִים קִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּאָדָם.

"וּמִצָּאֵנוּ לְחִסְדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתוּב (אלשיך תצוה כח, לא) כִּי פֶה שֶׁל לומֵד תּוֹרָה דִּינוֹ כְּכֹלִי שֶׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּם בְּקֹדֶשׁ, כִּי אֵין קֹדֶשׁהּ כְּקֹדֶשֶׁת הַתּוֹרָה, וְלֹא אֶסּוּר לְדַבֵּר בּוֹ אֶפְלוֹ דְּבָרֵי חַל הֵגֶם שְׂאִין בָּהֶם דְּבָרִים הָאֶסּוּרִים.

"וְהוּא מֵה שְׂרָמֵז בְּמֵאֵמֶר 'לִפְנֵי', שֶׁהוּא פֶה הַעֲמֵל בְּתוֹרָה שֶׁבוֹ שׁוֹכֵן חֲצִי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי, פְּרוּשׁ, צִדִּיק לְפָנוֹת מִפִּי כָל חוּץ מִהֲגוֹת בְּתוֹרָה, וְכִזָּה וְכִלְלִים חֶלֶק אֶחָד מֵהַמִּיחָ מַעֲלוֹת שֶׁהֵם בְּמַעֲוֹט שִׁיחָה בְּמַעֲוֹט שְׁחוֹק בְּמַעֲוֹט תַּעֲנוּג וְכְדוּמָה לָהֶם שֶׁבַענָף הַמְוֹתָרוֹת", עד כאן דבריו הקדושים.

נכון שחובה על כל יהודי להיזהר מלהעלות על דל שפתיו דיבורים אסורים, לשון הרע וריביות והמסתעף מהם, ליצנות וכיעור והדומה להם, וכך גם להישמר מכל משמר שלא לשוח בדברי חולין בשעת התפילה וקריאת התורה וכיוצא בזה.

אולם לצד זאת כבר קבעו חכמינו זכרונם לברכה (יומא יט, ב): "אמר רבא, השח שיחת חולין - עובר בעשה, שנאמר (דברים ו, ז): 'וְדִבַּרְתָּ בָּם' - בם ולא בדברים אחרים. רב אחא בר יעקב אמר, עובר בלאו, שנאמר (קהלת א, ח): 'כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים' לא יוכל איש לדבר". שומה עלינו אפוא לזכור ולהפנים כי חובה לכל דבר חלה על כל אדם - לקדש עצמו במותר לו אף בענין זה, ולהתייחס לפיו כאל כלי שרת וקודש קודשים.

ישב פעם הכהן הגדול מאחיו מן החפץ חיים זי"ע במוסקבה בירת רוסיה ושוחח עם גביר אחד, מעשירי דורו המופלגים אשר תמך רבות בעולם התורה, ודן עמו בעניינים העומדים על הפרק לתועלת בני הישיבות.

אל החפץ חיים התלווה חתנו הגאון ר' צבי הירש לוינסון, ואף הוא עסק בצרכי ציבור ועסק באותה העת בניסוח מברק דחוף.

עלות שליחת הודעה באמצעות מברק, כידוע, היתה לא מעטה וגרמה למשתמשים בשירות זה לחשוב פעמיים על כל מילה שנוסחה, להשמיט משפטים מיותרים ולחשב כל אות, תוך ניסיון ניכר לצמצם ככל האפשר במילים על מנת לחסוך בהוצאות שליחת המברק.

במהלך שיחתו של החפץ חיים עם אותו גביר, חש רבנו כי השיחה נוטה לכיוון שלילי וכי קיים סיכון להיגרר לדיבורים אסורים ולשון הרע.

נרתע החפץ חיים, הזדעזע ועצר באחת את השיחה.

'ראה נא' החווה כלפי חתנו שעסק בניסוח המברק, 'עד כמה מדקדקים בני אדם בניסוח מברק וכמה תשומת לב מוקדשת לכל מילה, כמה מאמץ הם מקדישים כדי לוודא שלא נכתבה מילה אחת מיותרת'.

'ואם בענייני ממון והוצאה כספית בלבד כך הדבר' הטעים החפץ חיים, 'על אחת כמה וכמה וקל וחומר בן בנו של קל וחומר כשמדובר במילים היוצאות מהפה, כאלה שיכול להיגרם כתוצאה מהם נזק בדיני ממונות ונפשות ומי יודע עד כמה!'

"כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וְגִבְרָא רוּחַ וּמַגִּיד לְאָדָם מֵה שְׁחֹ" מלמדנו הנביא עמוס (ד, יג), ועל כך דורשים חז"ל דבר מבהיל (מדרש הגדול שמות ז, ח): "כנגד מי אמרו עמוס למקרא הזה, לא אמרו אלא כנגד שבחו וגדולתו שלהקב"ה, ש**בשעה שאדם עולה במחשבה ליברות גזר עליו כמה שיחות הוא ישיח וכמה דברות הוא ידבר**".

מכך הסיקו הקדמונים, כי במידה והאדם מנצל עד תום את מכסת הדיבורים שנגזרו לו משמים, הרי הוא מסתכן בנפשו ומביא לכך שיסיים את זמנו בעולם.

עד כדי כך, שהגה"ק ר' אברהם בן ר' חיים פלאגי (בספרו 'ברך את אברהם' פרשת כי תצא דרוש ד) תולה בכך את העובדה שנשים מסתלקות מן העולם בצעירותן יותר מן הגברים, זאת משום שכבר אמרו חז"ל (קידושין מט, ב): "עשרה קבים שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים",

זאת התמוה, השיב בקצרה: 'ר' איד אני, אכן'. האב לא הבין, אך הוא הרגיש, ועוד איך.

ישראל אף על פי שחטא

בפרשת השבוע נזכר אותו בעל עבירה אשר בגינו נפלו רבבות מִיִּשְׂרָאֵל (כה, יד): "וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הָכָה אֶת הַמִּדְיָנִית וְאִמִּי בֶן סָלֹא נָשִׂיא בֵּית אָב לְשִׁמְעוֹנִי".

מבאר האור החיים הקדוש וזו לשונו: "עוֹד יִתְבָּאֵר עַל זֶה הַדֶּרֶךְ, עַל פִּי מֵה שֶׁקָּדַם לָנוּ מִדְּבָרֵי הַמִּקְבָּלִים שֶׁלֹּא יָדַח נִדַּח מִכָּל נִיצוּצֵי הַקִּדְשָׁה, וְכָל לְבַסּוֹף יִזְכּוּ לְמָקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ בָּאוּ. וְהֵגֶם שִׁירֵיעַ אִישׁ יִשְׂרָאֵל, אֵף יִצְרִיחַ נַפְשׁוֹ, סוֹף כָּל סוֹף יִחְזוֹר לְשִׁרְשׁוֹ.

"וְהוּא אָמַר 'וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל', הִרִי שֶׁאֶפְלוֹ אַחֵר מַעֲשֵׂה בָשֶׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה, הֵא לְמַדָּת שֶׁלֹּא נַעֲקָר מִשְׁרְשׁוֹ.

"הַמֶּכָּה, פְּרוּשׁ, שֶׁהִכָּה פִּנְחָס, מוֹדִיעַךְ הַכְּתוּב שֶׁלֹּא הָכָה בְּאַבְדּוֹן נַפְשׁוֹ, אֲלֵא 'אֲשֶׁר הָכָה אֶת הַמִּדְיָנִית', פְּרוּשׁ, אוֹתוֹ הַחֶלֶק הָרַע שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ מֵאֵת הַמִּדְיָנִית שִׁיתְכַּנֶּה אֵלָיו שֵׁם הַכָּהָה, הוּא שֶׁהִכָּה וְנָתַת בְּאַמְצָעוֹת הַכָּתָת פִּנְחָס. הֵא לְמַדָּת שֶׁיֵּצֵא הַפֶּסֶדוֹ מֵה שֶׁהִפְסִיד בְּעִבְרָה, נִפְרַע מִמֶּנּוּ הָעוֹן בְּהִכָּתוֹת שֶׁל פִּנְחָס שֶׁהִרְגוֹ, וּמִיתָתוֹ כְּפָרְתוֹ. אוֹ עַל זֶה הַדֶּרֶךְ שֶׁלֹּא הָכָה בְּנַפְשׁוֹ אֲלֵא כְּשֶׁהִיָּה עִמָּה, אֲבָל אַחֵר שֶׁנִּבְדַּל מִמֶּנָּה לֹא נִשָּׂאֵר בּוֹ רֶשֶׁם הַחֲטָא, כִּי הוּא נִבְדַּל בְּמִיתָתָהּ וּמִיתָתוֹ טָהֳרָה נַפְשׁוֹ. וְכִזָּה נָתַן טַעַם לְמַה קָּרָאוּ 'אִישׁ יִשְׂרָאֵל', כִּי אַחֵר הִרְיָגָה בָּשֶׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה".

כל איש ישראל, מלמדים חז"ל (סנהדרין מד, א): "אף על פי שחטא - ישראל הוא".

אם ננתח את לשונו המדויקת של מאמר חז"ל זה, נבחין כי חכמים לא התייחסו לתחום או היבט מסוים בו מתבטא הדבר, אלא ציינו באופן כללי: "ישראל הוא". הרי אומר, יהודי בכל מצב נותר יהודי, על הזכות והחובה כמו גם הסגולות והמעלות הנוראות הכלולות בכך.

הוא שייך לעם סגולה, העם הנבחר לו העניק הבורא יתברך את הכלים המתאימים לעבדו באמת. הוא נמנה על בני אברהם יצחק ויעקב, ובכוחו וחובתו לקדש שמו יתברך בכל רגע בחייו. הוא יהודי המחויב בשש מאות ושלוש עשרה מצוות, ולא זו בלבד אלא שהוא ערב לכלל ישראל משום שכל ישראל ערבים - והוא, הלא, ישראל הוא.

יש בכך חיזוק וגם תביעה, ועל כל אחד ואחד לזכור זאת ברגעי שפל בהם הוא מרגיש רחוק, נידח, מרוחק ממקור הקדושה ומנותק מכל קרבת אלוקים.

עלינו לזכור שאין מושג כזה. יהודי תמיד מחובר לקב"ה ולמקור החיים, ותמיד אבל תמיד הוא נותר יהודי, זך וטהור ובעל נשמה אלוהית החצובה ממעל!

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת

מבית מדרשו של האור החיים

הרמב"ם, כידוע, מורה לכל מבקש ה' החפץ להתעלות במעלות עבודת הבורא, לדבוק בדרך האמצע ולעבוד את ה' במידה הבינונית.

אך עם זאת, יוצאת מן הכלל מידת הכעס עליה מתבטא הרמב"ם: "ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר... וכן הכעס מדה רעה היא עד למאד וראוי לאדם שיתרחק ממנה עד הקצה האחר... אמרו חכמים הראשונים כל הכועס כאילו עובר עבודת כוכבים".

בפירוש האור החיים הקדוש על הפסוק (כה, יא): "פִּינְחָס בֶּן אֱלִעֶזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָשִׁיב אֶת חֲמֹתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מבאר רבנו במילים ספורות את מעלתו הרבה של פנחס וגדולת מעשהו, וזו לשונו: "נִתְכַּנֵּן לומר מַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּגֵדֵי הַפְּעֻלָּה עֲצָמָה - שֶׁהִסִּיר כֶּעָס ה', כִּי הַכֶּעָס הוּא עֲנָף הִיָּגוֹן וְהִדְאָבוֹן, וְיִהְיֶה לָהּ נִחַת רוּחַ הַרְבֵּה מִהַשְׁבַּת חֲמָה".

ואם כך הדבר בכעסו של מקום, אשר כל מעשיו ובחירתו ישירים עד לאחת, עד כמה עלינו להיזהר שלא לעורר את כעסנו שלנו - בני אנוש קרוצי חומר אשר מידת הכעס נובעת בקרבנו בשל פיתוי רגעי והסתת היצר.

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

כדרכו בקודש, נהג רבנו בבואו ארצה לפקוד מפעם לפעם את קברי הצדיקים והקדושים אשר בארץ, ובמיוחד את קברי הקדושים הטמונים בגליל.

באחת מאותם מסעות לקברי הצדיקים, בשונה מכל פעם הניח רבנו לתלמידיו ללכת לדרכם ולשוב לביתם בלעדיו, כשהוא מועיד את פעמיו בגפו אל העיר טבריה, שם התגורר מלאך האלקים אשר היווה גורם מכריע להחלטתו של רבנו לעלות ארצה ונתפס בעיני רבנו כקודש הקדושים ומלאך אלקים צב-אות - הרה"ק רבי חיים אבועלפיה זי"ע.

כל חייו כסף רבנו והשתוקק לפגוש באותו צדיק, ואכן עד מהרה הופיע בבית מדרשו אשר בטבריה, אלא שהמחזה שנגלה לעיניו התמיה אותו. רבי חיים אבועלפיה ישב והרצה את דברי תורתו לתלמידים, תוך שהוא סמוך משני צדדיו על כרים וכסתות. רבנו, אשר זה עתה סיים את מסע נדודיו המתיש ועברו עליו בחייו רדיפות וייסורים ללא גבול, ידע היטב מהי התמסרות לתורה הקדושה ומהו 'פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן'. אי לכך נפלא בעיניו כיצד יתכן שהרב הקדוש מיסב על כרים וכסתות בעודו מוסר את שיעורו לתלמידים.

'תורה בעיא הכי' תהה רבנו בלחשיה, וכי כך יש ללמוד את התורה הקדושה? רבי חיים אבועלפיה, ממרום שנותיו, לא הקפיד על הדברים כהוא זה. בעיניו הזכות ידע לנכון מי הוא הניצב לפניו, ועל אתר פנה אליו ברוך והזמינו אליו.

'חכם חיים, גשה נא אלי' אמר בדרך ארץ, ולא הסתפק בכך עד שקם מלוא קומתו לפני רבנו והתבטא בחיבה: **'מפני שיבה תקום'**.

רק כעבור זמן מה בו עסקו בעומק הסוגיא בחדוות הלבבות ומתוך ריתחא דאורייתא, פנה אליו ר' חיים והסביר את פשר הנהגתו, תוך הוא מציין בנעימות כי אכן, 'תורה בעיא הכי', היות וכוחותיו לא עומדים לו בזקנותו.

באותה הזדמנות פנה רבנו לרבי חיים אבועלפיה, והפציר בו כי יעלה יחד עמו להשתטח על קבר התנא האלקי רבי עקיבא הטמון בטבריה, תוך שהוא מדגיש את דחיפות הזמן ואת הנחיצות לעשות כן תיכף ומיד.

רק לאחר מעשה התברר עד כמה אכן היה הזמן דחוף ובווער.

בהגיע שני רבותינו הקדושים אל ציון התנא, ירד רבי חיים אבועלפיה מן החמור, ותוך התעלמות מגילו המבוגר ומעמדו התורני - כיבד את רבנו להיכנס לפניו אל הציון, מתוך הכרה בקדושתו הנשגבת של רבנו.

האור החיים מצדו לא ניאות לכך, אלא אדרבה סבר כי על רבי חיים להיכנס ראשון, וכך התווכחו בדרך ארץ וביראת כבוד עצומה זה כלפי זה, כשכל אחד מכבד את רעהו.

לפתע התיישב רבנו על הקרקע, והחל לטפח על פניו בזעקות שבר נוראות.

'אוי ואבוי, הלא הזדמנו בשעה גדולה זו שני המשיחים גם יחד - משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, והיתה זו העת הראויה לגאולה' קונן רבנו במר לבו, **'אלא שחלפה השעה ונדחה הקץ בשל התמהמהות מועטת זו'**.

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

איך אומר הפתגם העממי? אי אפשר לאכול את העוגה אך להותיר אותה שלימה.

אחת החולשות המאפיינות אותנו כבני אנוש, זו העובדה שאנו מסכינים להתעלות רוחנית ואף מרגישים סיפוק מכך, מוכנים לעשות צעדים רבים בכל הנוגע ל'עשה טוב' ופועלים גדולות ונצורות בעשייה חיובית. וזה מבורך בעליל, שלא נטעה.

אולם בכל הנוגע ל'סור מרע', כאן כבר משהו חורק.

אנו משתוקקים להיפרד מכל הרע והסיאוב, להתרחק מהכיעור והדומה לו ולשרטט איקס אדום בוחק על כל מה שמייצג את העולם השלילי, כל מה שמביא עמו הצד המנוגד לקדושה. בזאת אין ספק.

אבל מה... הניתוק הזה דורש מאתנו קרבן מסוים מאד אותו קשה לנו להקריב, והוא - כמה מפתיע - ניתוק. מוחלט, גורף, על כל המשתמע מכך.

היצר הרע אינו טיפש כלל, על אף השם המטעה שיצא לו בשל הכינוי 'מלך זקן וכסיל'. כאן מתגייסת מחלקת שימור הלקוחות שלו במלוא כוחה ומציבה לפנינו את האפשרות הנלבבת בהרבה למראית עין, את החלופה לאותו ניתוק כואב.

'חשבת להתרחק לתקופת-מה? לקחת פסק זמן ולחשוב על ההחלטה?' ההצעה שלו נשמעת הגיונית, אין מה לומר. זה מפתה בהרבה על פני צעד בלתי הפיך וקיצוני משהו.

אבל בדיוק את הטענה הזו שולל האור החיים הקדוש בכל תוקף, ודבריו הנחרצים על הפסוק (כה, יז): **"צָרוּר אֶת הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיָּתָם אוֹתָם"** יש בהם כדי ללמדנו משהו אודות דרכו של היצר, וכך גם על הדרך הנכונה להילחם בו ולנצחו.

ואלו דברי האור החיים: **"אֲכַן נִתְּכֹן ה' בְּמֵאמַר זֶה לְתַקְנָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לִפִּי שֶׁכָּל אִשָּׁר יִטְעֵם טַעַם חֲטָא הַטְּבָעִי הַשּׁוֹלֵט בְּאָדָם שְׁלֹא לְרִצּוֹנוֹ, לֹא יִהְיֶה שְׁלֹא טַעְמוֹ אֲלָא בְּבַחֲיִנַת הַחוּשׁ, קִשָּׁה הוּא לְהַפְרִידוֹ... וְכָל עוֹד שְׁלֹא נִפְרָד, מִהַחוּטָא תְּאוֹת הַדָּבָר וְתִשְׁוֶקְתּוֹ אֵלָיו - הוּא מְשַׁלֵּל מִהַכֶּפֶרָה"**.

אין ברירה אחרת. יש להתנתק לחלוטין, להרחיק עד הקצה הקיצוני ביותר וליצור גדר הפרדה עבה ומאיימת בינינו לבין החטא.

למול דרכו של היצר לרוכך את הדברים, לטעת באדם אשליה לפיה ניתן לפסוח על שתי הסעיפים ולבחור בטוב ללא ניתוק מהרע, על האדם לקום ולהתייצב נגדו בחרב ובחנית, להצהיר בנימה שאינה משתמעת לשתי פנים: לא! אני מתנתק ממך ומכל מה שאתה מייצג!

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו

למייל המערכת m028039999@gmail.com

או לפקס 02-5385689

או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

מידי שבת בשבתו

אור הישועות מכתבי הלומדים

לכבוד מערכת אור הישועות
שלום וברכה.

אני נוהגת ללמוד מידי שבת את פירוש "אור החיים" על התורה.

לפני כשבועיים בתי נבדקה ונמצאה חיובית בבדיקת קורונה. כל המשפחה נבדקה מגדול ועד קטן מאחר והיא שהתה עימנו במשך שבוע עוד קודם הבדיקה.

ביום רביעי עשינו את הבדיקות, ואמרו לנו שמקסימום ביום שישי יהיה תשובות.

היינו במתח והתפללנו לד' שהבדיקות של בני הבית יצאו שליליות.

ביום שישי הגיעו רק חלק מהבדיקות וברוך ה' שהן היו שליליות. את התשובה שלי ושל הילדים הקטנים עוד לא קיבלנו ביום שישי וכך נכנסנו לשבת. יש לציין שמהלך יום שישי ושבת הרגשתי חולשה וחייתי בטוחה שנדבקתי מהבת. אני גם זו שמגישה לה לחדר ומפנה. התפללתי לד' שזכות רבנו אור החיים הקדוש תגן עלינו ונקבל תשובות שכולם בסדר...

במהלך השבת למדתי כהרגלי את פירוש אור החיים על התורה והמשכתי עם הלימוד עד מוצאי שבת. במוצאי שבת הגיעו התשובות אחת אחרי השניה בהפרשים של זמן ובמתח נורא. ב"ה כולם בסדר ונמצאו בריאים.

זה ממש היה נס ופלא גם לאור העובדה שהרגשתי לא טוב, וגם לאור העובדה שהילדה היתה איתנו כמעט שבוע עד שידענו שנדבקת.

זכות תורת רבנו הגנה עלינו ויהי רצון שגם ביתי רות תחי' תזכה להבריאה, ונבשר תמיד בשורות טובות.

מאיה. ש.

[השם המלא שמור במערכת]

מתיבתא אור החיים

קטרת לפניו והם כלי גללים מגואלים, ואיך יערב לפניו יתברך נב לשון אנשי לצון ולא יקצוף על קולו וחבל מעשה ידיו. ומי האיש אשר לא ישים הדברים האלה על לבו ויקרענו לשנים עשר קרעים ותרדנה עיניו דמעה ויתמרמר ויאמר בקול מר אוי לי נדמתי כי איש טמא שפתים אנכי, כי ה' אלהים נתן לי לשון למודים וכלי יקר שפתי דעת טהורים וברים לעבוד בם את ה' אשר בהמה שמן חלקי בתורה ומצות, ואוי לי על שברי נחלה מכת, אנה אוליך את חרפתי כי כלי הקדש אשר בם בחר ה' לעבדו טמאים כמתים, זעם מלאותם, ותחת עשותי בהם שרפי קדש פרקליטים בראתי משחיתים, ובלעדי הרעה הגדולה כי פעלתי עולה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה, כי איך אשא פני אל האדון ה', כי כל העבודה אשר עבדתי, שונה הלכות ותפלות ותשבחות, הלא היו בכלי טמא ועבד אויל הייתי לפניו. עיי"ש עוד שהאריך בזה. וראה בספר ראשון לציון על משלי (א) כ, שהביא רבינו את האלשי"ך, ומתארו 'חד בדרא'.

וראה עוד בחתם סופר (ויקרא יד ב): איתא פ"ק דע"ז (י"ט ע"ב) וברבה מכריז ר' אלכסנדר מאן בעי חיי מאן בעי חיי. כי אין רוב הצדיקים רוצים בחיי עוה"ז בעצם כ"א להיות לו צידה לעוה"ב, כי יפה שעת אחת קורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז, אך קדושי עליונים חפצים בחיי עוה"ז יותר ויותר כי יפה שעה אחת בתורה ובמע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב (אבות פ"ד כ"ב), אך זהו דוקא לשומר פיו ולשונו מכל דיבור רע, כי פיו זהו שביל התורה היוצאת ונכנסת דרך פיו, ויהי אותו שביל טהור וקדושקפב, ואל"ה לא יזכה שיהי יפה שעה אחת בתורתו בעוה"ז מכל חיי עוה"ב. והיינו הכרזת ר' אלכסנדר מאן בעי חיי מאן בעי חיי, שיהי נוח לו חיי עוה"ז מכל חיי עוה"ב, והיינו מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, כי רוב החפצים חיים אמתיים אינם אוהבים ימים לראות טוב העוה"ז, כי יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז (אבות שם), וא"כ מי האיש החפץ חיים וגם אוהב ימים לראות טוב (חיי העוה"ז), ואמר נצור לשונך מרע וכי.

לבד ממחשבת התורה ומעשה ה' כי נורא הוא. ועיין עוד בשם משמואל (פרשת מטות תר"ע) בשם האבני נור, וראה בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פרק יג) שמביא בשם מהר"י אבוהב בספרו מנורת המאור, ובתו"ד כתב: על כן יש לו לאדם לטהר פיו מלדבר נבלה, כי לא נברא הפה הקדוש אלא לדבר קדושה. וכן כתב האלשיך (שמות כח לא), וז"ל: כלל הדברים כי כלי הדבור הן הם יהיו לבני ישראל כלי יקר משרתי אלהינו, העומדים יום ולילה לשרת בם את ה' מכל יתר אברי האדם, אל דמי להם. ומי בער לא ידע לדון קל וחומר ולומר האם מלך בשר ודם יערב לו להשתמש בכלים מכלים אחד מעבדיו, האם לא יזהר וישמר האיש ההוא בל יתגאלו כליו בשום חללה ואבק ועפר, כי אם יכבסם בנתר וירבה למו בורית למען יהיו מגוהצים וזכים לשרת בם את המלך, והוא מלך אשר הנשמה טפלה לו והגוף עיקרו כי מחומר קרוץ ככל עובד אדמה. וקל וחומר בן בנו של קל וחומר עד נחל לספור כי אין מספר לגודלי ההפרשים בינו לבין מלך מלכי המלכים אשר כל העולמות הוא בראם וכולם כאין נגדו, אשר ברוב חסידות ענותנותו למעשה ידיו יסוף ישרתו בכלי חרש מחרשי אדמה פינו ולשונו ושפתיו אתנו, ובהם בחר להללו ולשבחו תמיד יתר מכל חלקי גוינתו, מי זה החי לא יתן אל לבו ליוהר לבלתי טמאם לבל ידבק בם מאומה מן החרם ולשומר לפיו מחסום מדבר דבר אשר לא כתורת ה' ולשומרה בקדושה וטהרה. כי הם כלי הקדש אשר ישרת בם את המלך הקדוש ולא ישרתו בכלי צואים. כי איך תכון תפלת שוחה עמוקה פי זרות ולשון מדברת גדולות

כתב רבינו (במדבר כו כג): ואמרו משפחת הפוני פירוש שצריך לפנותו ממותרות המורגשות גם מהשחוק ומדברים בטלים כי הם מונועים קיום התורה באדם, ומצאתי לחסידי ישראל שכתבו כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו בם בקדוש כי אין קדושה כקדושת התורה ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול הגם שאין בהם דברים האסורים, והוא מה שרמז במאמר לפנה שהוא פה העמל בתורה שבו שוכן חצי שמו יתברך, משפחת הפוני פירוש צריך לפנות מפיו כל חוץ מהגות בתורה ובוה נכללים חלק אחד מהמ"ח מעלות שהם במיעוט שיחה במיעוט שחוק במיעוט תענוג וכדומה להם שבענף המותרות.

ובברכת שמעון כתב שהכוונה לדברי רבינו יונה באבות (פ"א מ"י), שכינוהו רבותינו 'החסיד', שכתב: שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים, וראיתי והבינתי בכל המדות החשובות ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, כבר פירש רמב"ם ז"ל בענין השתיקה, כי בדבור שיש לאדם נזק בו מכל צד או אם יש בו ריוח מצד אחר ונזק מצד אחר, לא הוצרך רשב"ג להזהיר בזה, כי כל אדם יזהר ממנו אם שומר נפשו מצרה. אלא אפילו בדבור שאין לאדם נזק בו כלל וכלו ריוח כמי שמדבר בעסקיו ובצורך גופו ובצורך פרנסתו צריך למעט בדבור ושלא יאריך בו אך כדי סיפוקו. ואין צריך לומר בדבר של הבל ושאינו מעלה ולא מוריד שאין לאדם לזכרו כלל. וכן אמרו בירושלמי (ברכות פ"א ה"ב) אמר רבי שמעון בן לקיש (יוחאי) אלו היונא בטורא דסיני בעינא תרי פומי, הדר אמר השתא

דלית לן אלא חד לא יכילנא למיצל נפשין מלישא בישא כל שכן אי הוה לן תרי. רצה לומר שלא ידבר בפה דברי תורה ודברים שכלו דברים של הבל עולם, שהיו החכמים הקדושים עושים עצמן ככלי שרת שאין משתמשים בהם דברים של חול. והיינו דאמרינן בגמרא דבני מערבא כל פטטיא בישין בר מפטטיא דאורייתא טב, ויש שגורסין כל כרביא בישין בר מכרביא דאורייתא טב, פירוש כרביא חרישא, לומר שכל הדברים והמחשבות שאדם משתדל בהם בעולם הזה הכל הבל ורעות רוח

מצא חיים

חידה שבועית בעיין דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המובאר ובמדוריו מבית מתיבתא

התדע היכן בפרשה לא התייחס רבנו לענין הנזכר לכאורה שלא במקומו?

(א) התורה מספרת כי פנחס 'הָשִׁיב אֶת חֲמַתִּי', ולכאורה מקומו בפרשת בלק.

(ב) הצינוי 'צָרֹר אֶת הַמִּדְיָנִים' נאמר שלא בעת מלחמת מדין בפועל.

(ג) ציון העובדה 'וַיִּבְנֵי קִרְחָ לֹא יָמֹתוּ' נאמר בפרשתנו, ולא בפרשת קרח.

תשובה מגליון קודם: תשובה ג' - מחמת ההרגש המתלווה אליה, הרי היא כמשא כבד.

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'נדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה
בגיליון אחרי
קדושים:
ה' יהודה לייב
הניג, ירושלים

מחוברים להיום

לשמיעת שיטורים ודרשות

חייגו: 02-803-9999

